

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תריב

ערב שבת-קודש
חול-המועד פסח
ט"ז בניסן ה'תשס"ו

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט"ז בניסן ה'תשס"ו – כ"ג בניסן ה'תשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט"ז בניסן	הלי טומאת אוכלין.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	הלי מלוה ולוה. פרק כ.	מ"ע צח.
ש"ק	י"ז בניסן	פרק ד-ו.	פרק כא.	מ"ע צח.
א'	י"ח בניסן	פרק ז-ט.	פרק כב.	מ"ע צח.
ב'	י"ט בניסן	פרק י-יב.	פרק כג.	מ"ע צח.
ג'	כ' בניסן	פרק יג-טו.	פרק כד.	מ"ע צח.
ד'	כ"א בניסן	פרק טז. הלי כלים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק כה.	מ"ע צח.
ה'	כ"ב בניסן	פרק ג-ה.	פרק כו.	מ"ע קז.
ו'	כ"ג בניסן	פרק ו-ח.	פרק כז.	מ"ע קח.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
7.34	7.09.0	1.14	12.41	9.25	6.18	5.21	4.59	4.06	ו', ט"ז בניסן
7.34	7.09.7	1.13	12.41	9.25	6.17	5.20	4.57	4.05	ש"ק, י"ז בניסן
7.35	7.10.4	1.13	12.41	9.24	6.15	5.19	4.56	4.03	א', י"ח בניסן
7.36	7.11.0	1.13	12.41	9.23	6.14	5.17	4.54	4.01	ב', י"ט בניסן
7.36	7.11.7	1.13	12.40	9.23	6.13	5.16	4.53	4.00	ג', כ' בניסן
7.37	7.12.4	1.13	12.40	9.22	6.12	5.15	4.52	3.58	ד', כ"א בניסן
7.38	7.13.1	1.13	12.40	9.21	6.11	5.14	4.50	3.57	ה', כ"ב בניסן
7.39	7.13.8	1.13	12.40	9.21	6.10	5.12	4.49	3.55	ו', כ"ג בניסן

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שהגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת וחג

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
7.47	6.49	7.48	6.39	7.48	6.47	7.48	6.39	7.47	6.49
7.50	6.51	7.51	6.42	7.51	6.50	7.51	6.42	7.50	6.51
7.52	6.53	7.54	6.44	7.53	6.52	7.53	6.44	7.52	6.53

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מז"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יור"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: <http://chabad.org.il> זואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

"חג הפסח נמשך באופן תמידי"

כל המועדים נקראים "מועדים לשמחה", כי נמשכת מהם הארה מדודה, המביאה לידי שמחה □ ההמשכה שבחג הפסח היא למעלה מסדר ההשתלשלות ולכן היא תמידית □ התוכן של שבועות וסוכות הוא תורה ומצוות, ואילו מהות חג הפסח זו האמונה □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

לשמחה².
והעניין בזה – שהשמחה באה על-ידי המשכה והארה המאירה במועד זה, שהמשכה זו מביאה לידי שמחה.
כלומר: המשכה זו קשורה עם האדם, עם הפנימיות שלו, עם השגתו, היינו, שיכול להשיג בשכלו, וכיוון שהוא משיג את העניין, הרי זה מעורר אצלו שמחה.
ומזה מובן שהמשכה זו היא בהגבלה, היינו, שהיא מוגבלת לפי אופן השגת האדם – שהרי כל עניין של השגה, לא רק השגה של נפש הבהמית, או אפילו של נפש השכלית, אלא אפילו השגה של נפש האלוקית (שהרי המשכה שבמועדים מאירה בנפש האלוקית), שהיא למעלה באין-ערוך לגבי השגת נפש השכלית – הרי היא בהגבלה, כיוון שהיא קשורה עם חב"ד שבנפש בלבד (להיותה השגה שכלית).

ג. אמנם, יש עניין נעלה יותר – הקשור עם עצם הנשמה, שהיא חלק אלוקה ממעל ממש",

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר באחת משיחותיו: "הארת כל המועדים מאירה בכל יום, נאר חג הפסח ווערט נמשך שטענדיק" (אלא חג הפסח נמשך באופן תמידי). עד כאן לשונו.
ומזה מובן, שהמשכה דחג הפסח שהיא "באופן תמידי" היא יותר מ"בכל יום" – שהרי זהו היתרון דחג הפסח על כל המועדים, שכל המועדים נמשכים "בכל יום" בלבד, מה שאי-כך חג הפסח נמשך "באופן תמידי".
וביאר החילוק בין "בכל יום" ל"באופן תמידי":

"בכל יום" – יכול להיות גם פעם אחת ביום. כלומר, המשכה היא אמנם בכל יום, אבל לא במשך כל היום, וייתכן שהגילוי אינו אלא לשעה בלבד. מה שאי-כך "באופן תמידי" פירושו שהמשכה היא בכל היום כולו, בכל רגע ורגע.
וזהו החידוש דחג הפסח שנמשך באופן תמידי, בכל רגע ורגע.

ב. כל המועדים נקראים בשם "מועדים

עמ' 174 ואילך.
(2) נוסח תפילת יו"ט.

(1) ליל ב' דחה"פ תש"ג סמ"ז (סה"ש תש"ג עמ' 75. נתקן בהגש"פ פ.ס.) – נתבאר בלקו"ש ח"ה

דבר מלכות

ועל-דרך שמצינו בעניין תלמוד תורה, שאין לה תשלומין – כי, "תשלומין" שייך רק בדבר שהחיוב עליו אינו תמידי, אלא יוצאים ידי חובה בעשיית הדבר פעם אחת, ואחר-כך אין עוד חיוב מצד עצמו, ולכן יכולים אחר-כך להשלים מה שהיו צריכים לעשות לפני זה. וכמו פסח שני שהוא "תשלומין דראשון", כיוון שבפסח שני אין חיוב מצד עצמו. מה- שאין-כן בתלמוד תורה – כיוון שהחיוב הוא תמידי, בכל רגע ורגע, לא שייך בזה עניין של תשלומין (שילמד תורה אחר-כך כדי להשלים מה שהחסיר לפני זה), כי ברגע שלאחרי זה ישנו חיוב דלילמוד התורה מצד עצמו, ולכן אין בו כדי להשלים ולתקן את העבר.

ועל-דרך זה בענייננו: כשאדם מישראל מקיים מצווה – הרי הוא מתקשר עם הקב"ה בהתקשרות ובייחוד נצחי, וכמו שכתוב בתניא¹⁰ "ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד". והיינו, שכאשר יהודי אומר תהילים במשך חמישה רגעים ("פינף מינוט תהילים"), אין זו התקשרות עם הקב"ה למשך חמישה רגעים, כי אם התקשרות נצחית, למעלה מהזמן, אלא שייחוד נצחי זה נמשך למטה בזמן.

ועל-דרך זה הוא גם להיפך חסו-שולם – שכאשר יהודי נפרד חסו-שולם מהקב"ה למשך זמן, אין זה עניין זמני בלבד, אלא על-ידי זה נחסר עניין נצחי, שהרי היה ביכולתו להתקשר להקב"ה בייחוד נצחי ולא עשה זאת כו'. ולכן, גם אם אחר-כך יעשה תשובה וישוב להתקשר עם הקב"ה – הרי אותו משך זמן שבו היה יכול להיות בהתקשרות עם הקב"ה, שזוהו עניין

שלמעלה לגמרי מהשגה, אפילו מהשגה דקדושה.

נשמה זו, שהיא "חלק אלוקה ממעל ממש"³, נמצאת היא בהגוף של כל אחד ואחד מישראל, [כ"ק אדמו"ר הצביע בידו הק' על כמה מהנוכחים שעמדו מסביבו, ואמר:] בהגוף של פלוני ובהגוף של פלוני, ובגופם של כל שאר הנוכחים כאן, שאינני יכול להצביע על כל אחד ואחד מהם – בכל גופים אלו ישנה נשמה שהיא "חלק אלוקה ממעל ממש".

ובפרטיות יותר – יש בזה ב' קצוות הפכיים: (א) "חלק אלוקה ממעל ממש" – שבאה באופן של ממשות בהגוף, (ב) שהיא ממש "חלק אלוקה ממעל", היינו, שכפי שהיא חלק אלוקה ממעל, "ממעל" דייקא, דהיינו ממעל לסדר השתלשלות, באופן כזה ממש יורדת ומתלבשת בממשות הגוף למטה – בגוף שלי, בגוף של פלוני ופלוני, וכל הנמצאים כאן.

ואפילו אלה שעשו עניין של שטות כו'⁴ – יש בהם נשמה שהיא "חלק אלוקה ממעל ממש". ומה שעשו שטות – על כך ניתן להם סדר תיקון תשובה, לצאת מההגבלות שלהם וכו', ועליהם להתחיל בזה תיכף ומיד.

ואף שידוע⁵ החילוק בין העבודה דחודש ניסן להעבודה דחודש תשרי, שהעבודה דחודש תשרי היא עבודת התשובה, ואילו העבודה דחודש ניסן היא עבודת השמחה (ואם-כן לכאורה עבודת התשובה אינה שייכת לזמן זה)⁶ – מכל-מקום, כדי שתהיה אצלם ההתקשרות עם הקב"ה כדבעי כבר עתה, עליהם להתחיל בסדר זה כבר עתה.

(3) תניא רפ"ב.
(4) ראה איגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד עמ' תד (נעתק ב"היום יום" כג מנחם-אב). וראה גם "מ"מ, הגהות והערות קצרות" לתניא שם (עמ' לד) ב"ליקוטי פירוש" ו"ש"נ.
(5) הכוונה למאורע מסויים שאירע בתקופה ההיא. וראה גם מכתב כ"ה אדר ב' וד' ניסן שנה זו (איגרות-קודש ח"ח ס"ע רצט ואילך; עמ' שכא ואילך). – המו"ל.
(6) ראה אוה"ת בא מע' רנו ואילך. וראה גם 'תורת-מנחם – התועודיות' ח"י ריש עמ' 271. וש"נ.
(7) ראה גם שיחת שבת חוה"מ פסח ה'ש"ת סכ"ח (סה"ש קיץ ה'ש"ת עמ' 53).
(8) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 566. 'תורת-מנחם – התועודיות' ח"א עמ' 96. ועוד.
(9) פסחים צג,א.

דבר מלכות

נצחי (כנ"ל) – יחסר לו באופן תמיד. – נגלה עליהם מלך-מלכי-המלכים הקב"ה ולכן, אלו שניתן להם סדר תשובה – הרי אף-על-פי שנמצאים בחודש ניסן, צריכים להתחיל בזה תיקף ומיד. אלא, שבנוגע ללימוד "דרך חיים" (שהוא אחד מהעניינים שנצטוו

– "נגלה עליהם מלך-מלכי-המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו", מבלי להתחשב עם שום דבר. ה. וכן הוא בכל חג הפסח – שישנה המשכה שלמעלה מסדר השתלשלות, ונמשכת למטה,

בפסח לא מתחשבים בשום דבר – לא בהגבלות שעל-פי הטבע, ואפילו לא בהגבלות הרוחניות דסדר השתלשלות, אלא כל העניינים נמשכים בהצלחה!

בבני, חיי ומוזני רוויחי, לא מתחשבים בשום דבר; לא בדעת הרופאים האומרים שעל-פי טבע אין ביכלתם להוליד ילדים, ואפילו לא בהגבלות הרוחניות דסדר השתלשלות, אלא כל העניינים נמשכים בהצלחה, החל מהעניין דבני, בנים זכרים, "איש (ש)דרכו לכבוש"¹³, ויקראום על-שם כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואלו שאינם יכולים ליתן שם זה – יקראום בשמו של הצמח-צדק¹⁴.

וכאמור, שעניינו של חג הפסח הוא יציאה מכל ההגבלות, הן ממצרים והגבלות בגשמיות והן ממצרים והגבלות ברוחניות, ועד ליציאה מהגבלות לאמיתתה – שתהיה בביאת משיח צדקנו, למטה מעשרה טפחים, במהרה בימינו.

* * *

א. ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁵ (שנעתק גם בהגדה¹⁶): "באמת – הארת כל המועדים מאירה בכל יום, נאר חג הפסח ווערט נמשך שטענדיק" (אבל חג הפסח נמשך באופן

לעשות בסדר התשובה הנ"ל) – כיוון שלימוד זה מביא לידי קו של מרירות, לא מצאתי עוז בנפשי ("האלב איך ניט געהאטט די ברייטקייט") לצוות לעשות זאת בחג הפסח¹⁷, ומכל-מקום, אם ירצו לעשות זאת מעצמם – הרי זה דבר נכון ("אט גלייכע זאטן"), ותבוא עליהם ברכה, ובוודאי ימהר עוד יותר את ההתקשרות שלהם עם הקב"ה, והיציאה מההגבלות כו'.

ד. ונחזור לענייננו – החידוש דחג הפסח על כל המועדים: כל המועדים – קשורים עם המשכה שהיא בהגבלה, כיוון שהיא קשורה להשגת האדם (כנ"ל).

מה-שאינ-כן ההמשכה דחג הפסח – היא המשכה שלמעלה מסדר השתלשלות, כאמור¹⁸ "נגלה עליהם מלך-מלכי-המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו וגאלם". והיינו, שמבלי להתחשב עם מעמדו ומצבם של בני-ישראל, שהיו אז במעמד ומצב ד"ואת ערום ועריה"¹²

14) ראה גם שיחת ש"פ בשלח סכ"ה (לעיל בספר עמ' 70) וש"נ.
15) שיחת ליל ב' דחה"פ תש"ג סמ"ז (סה"ש תש"ג עמ' 75).
16) עם ליקוטי טעמים ומנהגים בסופה (עמ' נ).

10) פכ"ה (לבא).
11) נוסח ההגדה פיסקא מצה זו ושם לפני?
פיסקא ויוציאנו.
12) יחזקאל טז, ו. וראה פרש"י בא יב,ו.
13) יבמות סה,ב.

דבר מלכות

הנ"ל²³:
התורה והמצוות – כל אחד מהם הוא בזמן

מוגבל. התורה – כמאמר רז"ל²⁴, "זמן תפילה לחוד וזמן תורה לחוד", ועל-דרך זה המצוות – שהרי ישנו זמן לימוד התורה, שבו אין עוסקים במצוות.

ולכן הארת שאר המועדים (שבועות וסוכות, השייכים לתורה ומצוות, כנ"ל) – אף שהיא מאירה "בכל יום", אין זה "באופן תמידי", אלא בזמן מוגבל.

מה-שאינ-כן ההמשכה דחג הפסח, שהוא עניין האמונה ("מיכלא דמהימנותא"²⁵) – הרי עניין האמונה אינו מוגבל בזמן, כיוון שעניין האמונה נוגע לכל העניינים, והוא היסוד לקיום התורה ומצוות, כמאמר רז"ל²⁶, "בא חבוקוק והעמידן על אחת, שנאמר²⁷, וצדיק באמונתו יחיה", ועל-ידי האמונה אפשר לעבור כל העניינים ("מיט אמונה קאן מען דורכגיין אלץ"), כפתגם הבעש"ט²⁸ שכל אחד ואחד יכול בכוח האמונה לפרוס מטפחת ("פארשפרייטן א פאטשיילקע") ולעבור את הנהר.

וזהו פירוש דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר שחג הפסח נמשך "באופן תמידי" – שבכל רגע ורגע ממש, ובכל עניין ועניין, צריך להיות עניין האמונה.

(קטעים משיחת ליל א' דחג הפסח היתשי"ד
(עד אות ו) ומשיחת ליל ב' דחג הפסח היתשי"ד.
תורת-מנחם – התוועדויות תשי"ד, חלק שני (יא)
עמ' 182-186 ו-197-198 – בלתי מוגה)

ונמצא, שהחילוק בין כל המועדים לחג הפסח הוא – שהארת כל המועדים נמשכת אמנם "בכל יום", אבל ייתכן שההמשכה היא רק למשך זמן ביום, מה-שאינ-כן פסח נמשך "באופן תמידי", בכל רגע ורגע¹⁷.
ויובן בהקדים עניין ג' המועדים – פסח, שבועות וסוכות:

פסח – הוא עניין האמונה, כיוון שבני-ישראל יצאו ממצרים באמונה פשוטה, מבלי לחשוב על שום דבר, וכמו שכתוב¹⁸, "זכרתי לך חסד נעורייך גו' לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", ו"בזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים"¹⁹.

שבועות וסוכות – הוא עניין התורה והמצוות: שבועות – הוא זמן קבלת התורה, וסוכות – הוא זמן המצוות, שלכן נקרא בשם "חג האסיף"²⁰, שמורה גם על אסיפה וקיבוץ של הניצוצות שבדברים הגשמיים, שזהו עניין קיום המצוות בדברים גשמיים דווקא, בשביל בירור הניצוצות שבהם.

וזהו גם עניין המקיף דסוכה – כידוע²¹ שהחילוק בין תורה ומצוות הוא, שתורה היא פנימיות (ולכן נקראת בשם מזון), ומצוות הם מקיפים (ולכן נקראים בשם לבושים), ולכן בחג הסוכות שעניינו מצוות שהם מקיפים, מודגש עניין ה"מקיף" שזהו עניין הסוכה שמקפת כל האדם לגמרי, מראשו ועד כף רגלו²².
ועל-פי זה יש לבאר דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר

23 ראה גם מכתב ג', ו', ח' ניסן שנה זו (איגרות-קודש ח"ח עמ' שיו; עמ' שכה; חכ"א עמ' רנח).
24 שבת י, א.
25 זח"ב קפג, ב.
26 מכות כד, א.
27 חבוקוק ב, ד.
28 ראה גם לעיל (בספר) עמ' 42. וש"נ.

17 ראה גם שיחת ליל א' דחה"פ ס"ב (לעיל בספר עמ' 182).
18 ירמיהו ב, ב. וראה פרש"י בא יב, לט. האוינו לבי.
19 ראה מכילתא בשלח יד, לא.
20 משפטים כג, טז. תשא לד, כב.
21 ראה תניא ספ"ה. ובכ"מ.
22 ראה גם 'תורת-מנחם – התוועדויות' ח"ז ריש עמ' 59. וש"נ.

מקווים ובטוחים שהקב"ה יביא את הגאולה עוד לפני שביעי-של-פסח

הנבואה על משיח כתפילה אישית לכל אחד ואחד

כבר בחול-המועד פסח... זוכים לגאולה ו"עם ענני שמיא", נמצאים תיכף ומיד ביחד עם משיח צדקנו...

ויש לקשר זה עם תוכן ה"ריבוננו של עולם" שאומרים בעת פתיחת הארון בחג הפסח (ומזה נמשך בכל השלוש רגלים): "והופע עלינו רוח חכמה ובינה, ויתקיים בנו מקרא שכתוב, ונחה עליו רוח ה', רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ה'".

דהנה, נבואה זו נאמרה על משיח צדקנו ואף-על-פי-כן תיקנו רבנן תקנה בתורה שנוסח זה יהיה תפילתו של כל אחד ואחד מישראל, היינו שכל אחד ואחד מישראל מבקש (ופועל שבקשתו תתמלא) אשר בדיוק כמו שנאמר במשיח צדקנו (שבו יהיה העניין בתכלית השלימות, כמובן) כך יתקיים בו בכל יום-טוב, עוד בזמן הגלות (ואפילו בימים ראשונים דחג הפסח) – "ונחה עליו", שתשרה עליו, "רוח ה', רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ה'", כולל גם – "ונחה" מלשון מנוחה, שזוכה לקבל עניינים אלו באופן של מנוחה, היינו שאף-על-פי שאינו מרגיש, בכל זה, יש לו את המעלות האלו, כמדובר כמה פעמים, אשר אם יש לאדם רכוש גדול, הרי הוא בעל-הבית על זה בין אם הוא מבין מה ערך הרכוש ובין אם לאו, וכך בנידון דידן – גם אם לא מרגישים ולא יודעים על כל עניינים אלו, אף-על-פי-כן הם ישנם והם שייכים אל האדם, בדוגמת רכוש שנמצא ברשותו, היינו שזוהי חכמתו, בינתו, דעתו, יראת ה' שלו וכו' (ככל שאר הדברים המנויים בפסוק).

ומהימים הראשונים דחג הפסח (כשאומרים תפילה זו) נמשך הדבר בכל ימי חול-המועד פסח... ועל-אחת-כמה-וכמה כשמגיעים לשביעי-של-פסח וחוזרים ואומרים תפילה זו, שאז ניתוסף בכל זה העילוי דקריעת ים-סוף שעל-ידי "כל העוסק בתורת כו'", הרי זה כאילו הם נקרע כעת מחדש.

ובפרט שמקווים ובטוחים שהקב"ה יזכנו ויצליחנו בביאת משיח צדקנו עוד לפני שביעי-של-פסח ותהיה בקיעת הנהר (נהר פרת) בפועל, בדוגמת קריעת ים-סוף, כמסופר בהפסרת אחרון-של-פסח.

ועוד, והוא העיקר, שכל עניינים אלו יהיו בפועל.

(משחת י"ט בניסן ה'תשמ"ט, ליצבאות השם' – יתורת-מנחם – התוועדותיות תשמ"ט, כרך ג, עמ' 39-38 – בלתי מוגה)

מאכל האמונה

הרבי משגר מצה שמורה לארגנטינה □ מייחל ליום שבו ייסגרו המאפיות של המצות הפשוטות, מכיוון שהכול יאכלו אך ורק מצות שמורות □ שביבים מעוללות השנים הראשונות של 'מבצע מצה' על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק □ על מצות שבורות ושלמות, וסיפורה המרתק של חבילת מצות נשכחת, בערב פסח תשמ"ב

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

יחיו שיתנו ידם להצלחת מפעל חשוב זה. אנ"ש מתבקשים בזה לאפות ולקנות את כמות המצות הנדרשת להם בכפר-חב"ד, ובזה יעזרו בהפצת המעיינות בהתאם לדרישת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

"למותר לציין כי מפעל המצות בכפר-חב"ד אינו מפעל מסחרי גרידא. מטרת המפעל היא ליצור את האמצעים להפצת והחדרת מצוות אכילת מצות שמורה עבודת-יד, בפרוס חג הפסח, בין כל אחינו בני ישראל בכל מקומות מושבותיהם – בהתאם לרצון נשיאינו כ"ק אדמו"ר שליט"א, וכמובן מעצמו שכל הנענה לקריאתנו נותן יד להגשמתה של משימה קדושה זו.

"תחנה מיוחדת למכירת מצות כפר-חב"ד בתל-אביב:

"משרד צעירי חב"ד רח' הרב קוק 16
"בברכת פורים שמח וחג פסח כשר ושמח,
"הנהלת צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק".

דיווח דחוף לרבי על 'מבצע מצה'

בכ"ג בניסן תשל"ד כותב הרב לייבוך לסניפי צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק:

"שלום וברכה,
"לפי הוראת מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

בחדש אדר ב' תשכ"ב פנתה הנהלת צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ב"קריאה אל אנ"ש יחיו" ובה נאמר:

"זה מכמה שנים מתקיימת אפיית מצות שמורות מלאכת-יד על-ידי אנ"ש במאפיית המצות בכפר-חב"ד.

"השתא קיבלו על עצמם ארגון אפייה וכו' האחים גנזבורג שי'. הם לא חסכו עמל וטורה והשקיעו מאמצים מרובים למען העמדת האפייה על הרמה הראויה לשם ולתפארת בתכלית הכשרות וההידור.

"ועד הכפר יחד עם צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק עשו במיטב יכולתם והכניסו שכלולים רבים בכל אגפי המאפייה. בין השאר: בניית התנור מחדש, כלי עבודה חדשים ועוד, כך שעבודת האפייה השנה תתנהל בעזרת ה' לפי מיטב ההידורים.

"כעת עומדים אנו להתחיל במבצע המצות השנתי, דבר שכבר נתפרסם לרבים. בייחוד המבצע הכביר, המיוחד, אשתקד, אשר הכה גלים נרחבים בארצנו הקדושה אחרי שהצליח למשוך כעשרת אלפים תלמידי בתי-הספר כן-רבו שחזו באפית המצות תוך התרשמות עמוקה.

"לאור האמור פונים אנו לאנ"ש והתמימים

ניצוצי רבי

ורק ליחידים סגולה העניק הרבי מצה שלימה. בין יחידים סגולה נמנו חברי המזכירות ומי שעסקו בשליחות הרבי בעניינים חשובים וכיוצא בהם ('משבחי רבי' עמ' 84). כך למשל זכה הרה"ח ר' מרדכי שוסטרמן (ז"ל) לקבל מצה שלמה בערב חג הפסח תשכ"ה. הסיבה לכך היתה התחלת התעסקותו בהדפסת סדרת מאמרי אדמו"ר מוהרש"ב.

בערב חג הפסח תשכ"ז, כשניגש הרה"ח ר' זלמן דוכמאן (ז"ל, מחבר 'לשמע אוזן') לקבל מצות מהרבי, אמר לו הרבי: אם תמשיכו לכתוב את הסיפורים שלכם ולהדפיס כרך נוסף ('נאך א חלק') – אתן לכם מצה שלימה, ואם לאו אתן לכם שבורות...'. ('כפר-חב"ד' גיליון 947, עמ' 95).

במשך כמה שנים, הבחורים הממונים על האפייה – היו אף הם זוכים לקבל מצות שלימות.

מצה שמורה

כהשתתפות בסעודת-מצווה

כמעט אף פעם לא היתה התייחסות ישירה לעניין המצות השבורות. באהרון-של-פסח תשמ"ו קרא הרבי להרה"ח ר' שלמה מיידנציק (ז"ל) ואתו – יבלחט"א – פרופ' ירמיהו שיחי' ברנובר, והטיל עליהם להקים שכונה חדשה בירושלים לעולים החדשים מברית-המועצות לשעבר (את הרעיון העלה הרבי כבר בהתוועדות מוצאי שבת-קודש פרשת צו, ליל י"ג ניסן). בין השאר התבטא אז הרבי ואמר ('התוועדות' תשמ"ז, כרך ג, עמ' 149):

ולכן, על-פי מנהג ישראל לעשות 'סעודת מצווה' בעת הנחת אבן-הפינה – יתנו לשלוחים 'מצה שמורה' מהתוועדות זו, בשמם ובשליחותם של כל המסובים כאן, בתור השתתפות בסעודת מצווה דהנחת אבן-הפינה.

וכאן הדגיש הרבי:

מצות שלימות, או אפילו שבורות – רק בגשמיות, ואדרבה, מצד העילוי ד"לב נשבר"

עלינו לשלוח מיד דו"ח כללי ומקיף ממבצע מצה, לכן בקשתנו להביא לידיעתנו ובאופן מיירי את כל הפרטים ולמלא את השאלון הרצוף-בזה.

נא להחזיר את השאלון מייד.

אם ישנם פרטים נוספים נא לצייןם.

בברכה,

י. לייבוך – יו"ר.

הכול יתחילו לאכול מצה שמורה

בהתוועדות י' בשבט תשי"ט התעכב הרבי על משמעותו של הפתגם "אכילה לשם תפילה". בין השאר אמר ('תורת-מנחם – התוועדות' תשי"ט, כרך בכ, עמ' 39-38):

להשתדל להשפיע גם על אחרים, שכן אם עשיר הוא – יוכל ביתר קלות להשפיע על אחרים, הרי רואים אנו שלעני לועגים ואילו את העשיר מחקים אף כשהוא עושה שטות, וכל-שכן אם הוא עושה דבר נכון. לפיכך: כשיניח הוא תפילין – יניחו הכל תפילין, כשישמור הוא שבת – ישמרו הכל שבת, משום שרואים שמפני שמר שבת נעשה לעשיר, כשיניח הוא תפילין דבינורתם, וכשיאכל הוא מצה שמורה – תיסגרנה כל מאפיות המצה הפשוטה משום שהכל יתחילו להשתמש בשמורה.

מצה שמורה לארגנטינה

בי"א באדר תשי"ח כותב הרבי לשליח בארגנטינה, הרב דובער בוימגרטן (ז"ל):

במה שכותב על-דבר המצה שמורה, יבררו כאן ויודיעו מהמזכירות.

ובהמשך לכך, בי"ג ניסן של אותה שנה:

...ובודאי כבר יקבל העתק מכתב ל... שי

וכן בהנוגע לשלוח שמורה.

מהאמור למדים אנו על שיגור מצות לארגנטינה.

מצות שבורות ושלימות

כשהרבי היה מחלק מצות שמורות בערב-פסח, בדרך-כלל רוב הקהל קיבל חלקי מצות

ניצוצי רבי

יתוסף עוד יותר בעניין השלימות!...

הרבי הסתכל עליי ואמר: "זייער גוט"

להפרשת חלה? על כן, יעצו, עדיף להשאיר את המצות במאפייה. מכיון שהאחראי הרשמי מטעם הרבי על אפיית המצות היה ראש הישיבה, הגה"ח הרב מרדכי מענטליק (ז"ל), סברתי שמהראוי לעדכן אותו במה שאירע. סרתי אפוא לביתו ליידע אותו. הרב מענטליק התגורר ברחוב קינגסטון, לא רחוק מ-770, ומיד כששמע את הסיפור ואת תגובת המזכירים נבהל מאוד וצעק: "אבל אלו מצות של הרבי!". על-אף כל טרדותיו בהכנות לחג, עזב הכול ונלווה אליי ל-770. הרב מענטליק אמר למזכירים שצריך להכניס את המצות לרבי והוא יעשה כטוב בעיניו. המזכיר נכנס לרבי וסיפר את אשר אירע, והוסיף, שהרב מענטליק סובר שצריך להכניס את המצות לתחילה לא הגיב הרבי, אולם משחזר על הדברים שוב, נענע הרבי בראשו. המזכיר יצא ואמר לי לרוץ לרכב ולהכניס את המצות לחדרו של הרבי, נכנסתי בדחילו ורחימו. הרבי עמד ליד השולחן, מרכיב משקפיים, לבוש סירטוק וללא מגבעת וכתב דבר-מה. מיהרתי לצאת. לפני שעזבתי את החדר, הרבי הסתכל עליי ואמר: "זייער גוט" [=טוב מאוד]. לעניין הפרשת חלה, איני בטוח, אך דומני שהמזכיר סיפר כי הרבי הפריש פעם נוספת. מה עלה בגורל אותן מצות – לא ידוע לי".

סיפר הרה"ח הרב חיים-שלמה דיסקין: במשך שנתיים נפלה בחלקי הזכות להיות הממונה על אפיית המצות בעבור הרבי (כולל המצות ששלח הרבי לכל העולם) ובעבור בחורי הישיבה. היה זה בשנים תשמ"א ותשמ"ב. הנהוג היה שעם גמר האפייה היו המצות שהוכנו בעבור הרבי מובאות לחדרו הקדוש. בשנת תשמ"ב אירע הסיפור הבא: "הרב גרונר התקשר למאפייה וביקש שאזדרו להביא את המצות. מיהרתי מאוד ובחפזוני שכחתי במאפייה חבילת מצות גדולה. לא שמתי לב לכך. בינתיים הובאו כל שאר המצות והוכנסו לקודש פנימה. הרבי הפריש מהם חלה וחילק – כדרכו באותן שנים – לאברכי ה'כולל', לעורכי הסדרים, למקורבים ולחברי המזכירות. בשעה מאוחרת יותר חזרתי למאפייה כדי לערוך סיור האחרון במקום, ולתדהמתי הבחנתי בחבילת מצות הנשכחת. נטלתי אותה ונסעתי ל-770, נועצתי בחברי המזכירות והם לא ידעו מה לעשות. בין השאר אמרו כי לא כדאי להכניס את המצות לרבי שכן אז ייתכן שישאל מי השגיח עליהן עד עכשיו, ויתעוררו שאלות וספקות (גם בנוגע

מינוי ל"התקשרות"

**ניתן לקבל את גיליון "התקשרות"
ישירות הביתה באמצעות הדואר.**

**מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).**

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

שביעי-של-פסח

כיבוש יריחו באחרון-של-פסח

נאמר במדרש, שכאשר בני ישראל כבשו את יריחו, היה כ"ב בניסן (אחרון-של-פסח) היום הראשון של סיבוב העיר על-ידי כל אנשי המלחמה והכהנים וארון ה' בראשם, וביום השביעי נפלה חומת העיר.

מה הקשר בין כיבוש יריחו לאחרון-של-פסח? אלא באחרון-של-פסח מאיר גילוי הארת המשיח, וכיבוש יריחו קשור אף הוא במלך המשיח.

וכן מבואר בחסידות ש"יריחו", מלשון ריח, רומז למלך המשיח, שעליו נאמר "והריחו ביראת ה'", וכן נאמר עליו שהוא ידון וישפוט את העם על פי חוש הריח שלו – "מורח ודאין".

זהו שנאמר בסיום מסעות בני-ישראל "ויחנו בערבות מואב על ירדן יריחו". תכלית כל המסעות, מאז המסע הראשון שבו יצאו בני ישראל ממצרים, היא – להגיע ל"יריחו", לגאולה האמיתית והשלימה.

(משיחת אחרון-של-פסח תשמ"ה)

גאולה ראשונה וגאולה אחרונה

פעם באחרון של פסח, אצל הרבי מהר"ש, שאל הרבי הרש"ב: מדוע היום האחרון של פסח הוא חג? ענתה בתו של הרבי, דבורה-לאה, ואמרה: אני יודעת. אמר לה אביה: אם את יודעת, הגידי. פתחה דבורה-לאה ואמרה: כאשר יהודים שומרים את שבעת ימי הפסח כהלכתם, והם נזהרים מחמץ – עושים את היום האחרון יום-טוב. כל ישראל שמחים מכך שעברו את החג ולא נכשלו בחטא החמור של חמץ בפסח.

הרבי היה שבע-רצון ביותר מדברי בתו, ונענה ואמר: דבורה-לאה, יש לך ראש טוב! מאוחר יותר ביקר הרבי מהר"ש, בלוויית שני בניו ובתו, אצל אביו, אדמו"ר הצמח-צדק. בין השאר חזר הרבי מהר"ש על דברי בתו. אמר הצמח צדק: זה תירוץ שכלי טוב.

והמשיך: אחרון-של-פסח הוא הסיום של מה שהותחל בלילה הראשון של פסח. בלילה הראשון של פסח הוא חג של יציאת-מצרים, הגאולה הראשונה של בני ישראל, על-ידי משה רבינו, שהוא "גואל ראשון". זו ההתחלה.

אחרון-של-פסח הוא חג של הגאולה האחרונה, שהקב"ה יוציא אותנו מהגלות, על ידי משיח צדקנו – "גואל אחרון". ביום הראשון של פסח הוא יום שמחתו של משה רבינו; והיום האחרון של פסח הוא יום שמחתו של משיח צדקנו.

(ספר-השיחות ת"ש, עמ' 71)

חסידי משה וחסידי המשיח...

בשביעי-של-פסח הוא הגילוי של משה רבינו, ואילו באחרון-של-פסח הוא הגילוי של מלך המשיח.

אמר על כך הגאון החסיד רבי יצחק-אייזיק מהומיל: בשביעי-של-פסח אנו חסידיו של משה רבינו, ובאחרון-של-פסח אנו חסידיו של משיח צדקנו.

(ספר-השיחות תשי"ד עמ' 105)

מדיני קריאת התורה: טעויות בקריאה

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

ידועים דברי אדמו"ר הזקן (שהוא בעצמו השתדל לקרוא בדיוק גדול, כולל ביטוי האותיות ה' וע' שאינו נהוג בין האשכנזים), שמצד הסתר הגלות, "גם הבעש"ט והאריז"ל [שידעו היטב את כל התורה כולה במקורה הרוחני, הרי בגשמיות] לא היו יכולים [לבטא] כל לה"ק על-פי דקדוק בשלמות"².

אס-כי מן הדין לא רק בקריאת-שמע, אלא גם בפסוקי-דזמרה ובתפילה צריך לדקדק בקריאה נכונה וברורה³, הרי בדיעבד יצא גם אם "לא דקדק באותיותיה"⁴. והעירני חכם אחד, שדין זה כולל גם אם לא התיו את ה-ז' של "תזכרו", שאז דומה קריאתה ל-ס', ומכל-מקום יצא ידי חובתו. וכנראה משום שהדברים נאמרים לפני ה', שאז "ודגלו – ודילוגו – עלי אהבה"⁶, מה-שאינ-כן בקריאת התורה – אנו משמיעים אותה לפני ישראל⁵, ואם יש בה טעות – הרי לא השמענו אותה. בקריאת התורה נפסק בשו"ע⁷, שאם חיסר או הוסיף בה אות אחת – מחזירין אותו, והרמ"א פסק שזהו רק אם העניין משתנה על-ידי זה. והובא באחרונים⁸, שאף בשינוי הניקוד והטעמים, אם השינוי משנה את משמעות העניין, מחזירין אותו. אם לאו – רק גוערין בו בשקט לאחר-מכן⁹ (ואין לביישו בשעת הקריאה). לשם כך צריך להבחין בכל פעם היטב, עד כדי יכולת להכריע מיד – אם אכן הטעות משנה את המשמעות אם לאו. דא עקא, שלעיתים קרובות לא הבעל-קורא ולא העוקב אחריי (הגבאי) ולא כלל השומעים מתמצאים בזה.

1) ספר התולדות – רבי שניאור-זלמן מלאדי, מהדורת תשמ"ג, ח"ב עמ' 394 (מרשימת כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע).
2) ס' המאמרים תק"ע עמ' נג. מאה שערים לב, ב.

3) ב"י ס' סא בשם ס' מכלול להרד"ק. רמ"א שם סכ"ב. שו"ע אדמוה"ז שם סכ"א. והאמור בשה"ש תורת-שלום עמ' 2 בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהר"ש ני"ע, ש"דקדוק שייך רק לקריאה [בתורה] ולא לעניין התפילה", מובן ע"פ האמור בהסכמת הרה"ק מהרי"ל אחי אדמוה"ז לסידורו (נדפסה בסידור יתורה אורי תשמ"ז עמ' 14), שטוב להרגיל הנערים בקריאה נכונה ובסידורים מדויקים, אבל בכלל אין לדקדק בפרטים שונים שמבטלים הכוונה, עיי"ש.

4) ברכות טו, א"ב.
5) אף שיש בזה שינוי המשמעות, כאמור בירושלמי (שהובא ברי"ף ובתוס' והרא"ש שם ובטור ס' סא ובשו"ע שם ס"ז), אבל נשמט משו"ע אדמוה"ז שם ס"ז), שלא יישמע "תשכרו" בשי שמאלית, "למען שיהיה לנו שכר מצות, ואין לנו לעשות על-מנת לקבל פרס". ועצ"ע מהנפסק בשו"ע אדמוה"ז ס' סד ס"ב במוסגר (אבל לא נזכר בשאר אחרונים שם), שאם שינה בק"ש "נקודה אחת ע"ד שיתבאר בסי' קמב – צריך לחזור...", ושם ברמ"א ס"א איתא "ידווקא בשינוי שמשנתה עיי"ז העניין", הרי שאם משתנה העניין – גם בק"ש צריך לחזור.

6) שיר-השירים ב, ד ומדרש רבה שם. הובא בביאור מהרי"א אבוהב לטוב ס' קמ"ב (נדפס בטור השלם) וצ"ע.
7) ר"ס קמב. לדעת המחבר אפילו כשאין הטעות משנה את המשמעות, כמ"ש לדוד אמת ז, א, כף-החיים ס"ק ב, ילקוט יוסף ס"א. וכן דעת הפרי"ח והגר"א, ראה ביאור הלכה.

8) משנה-ברורה ס"ק ד.

9) ראה לשון הטור שם בשם המנהיג. אשל-אברהם להר"צ מבוטשאטש מהדו"ת ס"ס ז. ומשי"כ בשו"ת תשובות ונהגות ח"א ס' קמו, שאם העומדים לידו מעירים לו בשקט והוא מתקן מייד הוי כלכתחילה – צע"ג. ובפרט שבאים לבייש יהודי מסברא בעלמא בפני רבים (שניים ויותר), וכן לא ייעשה.

בירור ענייני הלכה ומנהג

מעשה שהיה בשניים מהתמימים בבית-חיינו, שהלכו לבית-כנסת רחוק בשבת במנחה כדי לחזור שיחות-קודש, ולא היה שם מי שיקרא בתורה. אחד מהם התנדב וקרא, אבל לא היה מוכן כראוי. לאחר הקריאה, פנה אליו יהודי זקן מהמתפללים ואמר לו: "אז מ'קען נישט און מ'גיט – איז דאס די גרעסטע צדקה" ... [=כשאין יכולים ונותנים – זו הצדקה הגדולה ביותר. באידיש משמש הפועל "קענען" הן במשמעות "יכול" והן במשמעות "יודע"¹⁰].

הודגמו (בפרט מהפרשיות דשבועות אלו) כמה סוגי שינויים ש"משנים העניין", כדלהלן:
(א) חסר או יתיר אות: אם החליפו את תעשה (יתרו כ, ד.י. כד, שפירושו – אתה תעשה בעצמך) רתיעשה (תרומה כה, לא. ויקהל לה, ב, שפירושו – תיעשה בדרך-ממילא)¹¹, זו בזו¹².

(ב) דגש ורפה: "אך אם יום או יומיים יעמוד – לא יוקם" (משפטים טז, כא) בק' רפה, המשמעות – לא יועמד (למרות שכתוב לפני-כן "יעמוד"!); כאשר יש דגש-חזק בק', כפי שכתוב בתורה, המשמעות – לא יינקם.

(ג) מפי' ה"א: בתחילת פרשת תזריע (יב, ד), יש לנו פהרה (השנייה בפסוק), כשבה' השניה יש "מפי'", ומשמעותה – טוהר שלה. לעומת זה, יש שם גם את המילה פהרה (הראשונה בפסוק) בתור שם דבר – טוהר, ללא "מפי'".¹³

(ד) מלעיל ומלרע: "שבו ויבוזו", בפרשת וישלח (לד, כט), טעמו "מלרע", מלשון שבייה¹⁴, ואילו "שבו הרודפים" (יהושע ב, כב) טעמו מלעיל, והוא מלשון חזרה.

(ה) שבא נע או נח: "וייראו העם את ה'" (בשלח יד, לא), כשבאות ר' יש שבא-נע, היא מלשון יראה. ואילו "ייראו את צרורות כספיהם" (מקץ מב, לה), שהר' שבא-נח – היא מלשון ראייה¹⁵.

(ו) שינוי הניקוד: ידועה הדוגמה ממגילת-אסתר, שלמרות ש"אין מדקדקין באותיותיה"¹⁷, הרי אם קרא במקום "והמן נופל" (ז, ח) – נפל (בקמץ), או במקום ומרדכי יושב (ביט) – ישב (בקמץ)¹⁸, לא יצא וחיב לחזור¹⁹.

(ז) פיסוק המילים: ידועה הדוגמה מהפסוק בתהילים (יז, ב): "מלפניך משפטי יצא, עיניך תחזינה מישרים", שקרא אותו עם הארץ (באופן של חירוף וגידוף ח"ו): "מלפניך משפטי, יצא עיניך, תחזינה מישרים!"

מכיוון שהאשכנזים ממזרח אירופה אינם רגילים בדקדוק (וכדברי כ"ק אדמו"ר מהור"י צ בטעם ההיסטורי שהביא לידי כך, כיוון שה'משכילים' התפארו בידיעתם בחכמה זו), ובכמה ארצות – קוראים שלא בדקדוק כלל גם בעלי-קריאה קבועים שהם תלמידי-יחכמים ויראי-שמים מרבים, לכן רבים מקילים שלא לתקן – לפחות כשבא וברגש²⁰. ובקהילות אחרות – מקילים לגמרי²¹,

10 ואולי זו גם המשמעות "לא היו יכולים" שבדברי אדמו"ר הזקן דלעיל.
11 ראה במשמעות ההבדל והקשר בין שני הביטויים, ע"פ המכילתא, בלקוטי-שיחות ח"א ר"פ ויקהל (עמ' 187, בתרגום ללה"ק עמ' 168).

12 דוגמה הובאה באשל-אברהם הניל.

13 רש"י שם.

14 רש"י שם.

15 אין זה קשור עם מה שיש דגש-חזק באות י', שהרי גם "וייראו אותו כל אפסי ארץ" (תהילים סז, ח), שהי' שבו היא רפה, הוא מלשון יראה.

16 שו"ע סי' תר"צ סי"ד, טור שם בשם הירושלמי. ומשם הביאו הפרי"ח והגר"א (דלעיל הערה 7) ראייה לדעתם, שבקרה"ת מחזירין על אות יתירה או חסרה גם כשאין זה משנה את המשמעות.

17 למרות ששתי המילים הללו כתובות במגילה בכתב-חסר, והטעות היא רק בניקוד-קמץ במקום חולם.

18 מג"א ומשנ"ב שם.

19 זה כנראה המנהג הרווח אצל יוצאי ליטא ורוסיה, הן בקריאה והן בהפטרה (ראה אנציקלופדיה תלמודית ערך 'טעמי

בירור ענייני הלכה ומנהג

ולמעשה רבבות אלפי ישראל, וכיניהם רוב אנ"ש, אינם יודעים זאת ואינם שמים כלל לב לזה מלכתחילה, אפילו בשאר הסוגים – בפרט שרבים מהם הוזכרו בפרש"י עה"ת – שצריך היה לתקן אפילו בדיעבד.

וכדברי כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע²²: "דזהו עניין קריאת התורה, שצריכה להיות בדיוק רב... לא זו בלבד דחזן הקורא בתורה צריך לדייק באותיותיה, להוציא כל תיבה ותיבה בדיוק במבטא האותיות בשפה ברורה, הנה לבד זאת צריך לדייק בהטעמים שיהיו כתיקונם, וכבר הוזהרו הקוראים בתורה על זה, ולדיעבד כל פרטי דיני קריאת התורה, אשר בנפשם הוא ממש²³... דכשם שגדול רוב מאוד שכר הקורא בתורה כדן שהוא עניין חיים, הנה גדול עצום הוא עונשו של המזלזל בקריאת התורה ואינו מייגע עצמו ביגיעה גדולה תחילה לידע כל פרטי הטעמים, והוא ח"ו בכלל מחטיא את הרבים, השומעים את קריאתו המשובש²⁴...".

וכיוון שרבבותינו נשיאינו בעצמם הראו בזה דוגמה לרבים, ורקדקו בזה ביותר (ואף תיקנו את הקוראים בתורה יותר מהנדרש על-פי ההלכה כנ"ל²⁵), עלינו ללכת בדרכם ולקיים דרישתם – להכין את הקריאה היטב, ולפחות (בין כקוראים ובין כ"מבקר"ם) שלא לדרת מתחת לסף ההלכתי המעכב לרוב הפוסקים גם בדיעבד. ואולי זה ישפיע גם על הקשבה טובה יותר של הציבור.

ומכאן קריאה לראשי ישיבות חב"ד, הקטנות והגדולות, לדאוג שיתקיימו בישיבות חוגים מסודרים ללימוד ולשיפור קריאת-התורה הלכה למעשה, מפי בעלי-קריאה מומחים (הן בנושאי דקדוק ומסורה, והן בנושאי הלכה), ולעודד את התלמידים להכין פרשיות ולקרוא אותן בציבור, הן בישיבה והן מחוצה לה, ובפרט בדורנו שצריך להכין את התלמידים לצאת לשליחות (ולכן חשוב שמי שמתכוננים לצאת לקהילה ספרדית ידעו זאת כפי מנהג הקהילה. ניתן ללמוד וליישם חלק ממה שהנהיגו בישיבת 'כיסא רחמים' בנושא זה), והרי ידיעה זו היא אחד הכישורים הבסיסיים הנחוצים לכל שליח, ובפרט במקומות חדשים. אלא שכדי שהידע יהיה רציני, חייבים להתחיל בזה בגיל צעיר. וה' יהיה בעזרם להצליח בזה ולזכות את הרבים כראוי, וזכות הרבים ותועלתם תלוי בהם, ויגרמו בזה רוב נחת לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

המקרא, כך כ עמ' תרי"ג), וכן שמעתי מכמה רבנים מאני"ש. סברא כזאת, להקל במה שאין מקפידין, מופיעה בא"א מבוטשטש הנ"ל בראש הסימן (ואולי הכוונה שכיוון שבלא"ה אין מקפידין לקרוא נכון בפרט מסויים, הרי אין קריאה מוטעית של פרט זה משנה באופן מוחלט את המשמעות, אלא יש בזה עמימות). בדבר מפי'ק ושבא"נ, ראה המובא בפסקי-תשובות סי' קמב אות ד.

21) בא"א שם מיקל גם באם שינה מעבר לעית, עיי"ש בפסקי-תשובות הע' 12 והערה 16. דעה כזאת הונחה ע"י כמה פוסקים כדעת ס' המנהיג, ראה אנציקלופדיה-תלמודית שם עמ' תרי"א ציון 8. וכן הביא הביאור-הלכה שם סד"ה אין בשם דרך-החיים "דאפילו במקום שהעניין משתנה, מי שנוהג להקל שלא להחזיר – אין למחות בידו, והביא זה מאלוהו רבה" [סי' פ סט"ו]. לפנינו איתא שם רק "קרא וטעה... לכתחילה גוערין בו, ובדיעבד יצא" ואם רק גוערין בו (כלשון מהרא"י שברמ"א סוס"א), הרי שאיזו טעות המשנה את המשמעות, שאז מחזירין אותו, עכ"פ לכתחילה. ואף במקור דבריו שציון, האליהו רבה סוס"ב, קמביא דעת הבי"ח וכו' שאין חוזרין כלל גם כשמשנה המשמעות, ואכן מסיק "שאין מוחין ביד מי שאינו חוזר", דהיינו שצריך לתקן בשעת מעשה, ורק בדיעבד אין מוחין אם הבעל-קורא אינו נשמע לתיקון. ואולי גם בדרך-החיים, שצריך מאוד, כוונתו שבדיעבד יצא בכל עניין. עכ"פ בשניהם לא מצאנו מנהג "להקל שלא להחזיר" כלל, אולם הוא דוחה את דעתם. וכמדומה שכך רווח המנהג שלא לתקן בין יוצאי פולין ורומניה, וגם באוקראינה.

22) במאמר ד"ה תניא שבעה דברים תרצ"ו, 'ספר המאמרים – קונטרסים' ח"ב עמ' 790, ציון בספר-המנהגים עמ' 14 בהערה, ועיקר הדברים נעתק שם בפנים.

23) וגם השמיעה כראוי (הן מצד השומע והן מצד הקורא) נוגעת "בבני חייא ומזונא", עיי"ש.

24) ראה לשונות הפוסקים בזה שהובאו באנציקלופדיה התלמודית שם עמ' תרי"ב.

25) ראה שיחות כ"ה בשבט תרצ"ו (סה"ש עמ' 51, לקוטי דיבורים ח"ב עמ' 456, ובלה"ק כך א"ב עמ' 311), שבת חוה"מ"ס תשי"ד (סה"ש עמ' 25, ובלה"ק עמ' מג). וראה בקובץ 'התקשרות', גיליונות: שמ עמ' 18, תקס"ו עמ' 16, תקי"ע עמ' 13.

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש

י"ז בניסן, ב' דחול-המועד

איסור 'חדש': אסור לאכול 'חדש' אף בזמן הזה עד תחילת ליל י"ז [ובחוק-לארץ - ח"י] בניסן. יש מחלוקת גדולה בפוסקים אודות תבואת חו"ל² (ובפרט כשהגיעה לארץ-הקודש³). המנהג העתיק בין חסידי חב"ד היה להזהר מ'חדש', וכיום רבים נזהרים בזה מכל החוגים. למיטב ידיעתנו, הקמח ומוצריו שבהשגחת הרב לנדא שליט"א, אב"ד בני-ברק, ו'העדה החרדית' בירושלים, נקיים בשנים האחרונות מחשש זה לגמרי.

הדלקת הנר: מברכות 'להדליק נר של שבת-קודש' בלבד.

מנחה: אין אומרים 'הודו', אלא מתחילים 'פתח אליהו'⁴.

קבלת שבת: מתחילים 'מזמור לדוד'. ב'בואי בשלום' אומרים "גם בשמחה ובצהלה"⁵, ואין אומרים "ברינה"⁶. וממשיכים כרגיל. ערבית

של שבת, ואומרים 'עלה ויבוא'.

אמירת 'שלום עליכם', 'אשת חיל', 'מזמור לדוד' ו'דא היא סעודתא' - בלחש⁷.

שמחה: ביום-טוב - שמחת החג גדולה מבחול-המועד (המותר בכמה מלאכות), ובשבת חול-המועד - גדולה השמחה עוד יותר, ובפרט לנשים, שעול הכנת אוכל-נפש מוטל עליהן⁸.

שחרית: חצי הלל. מוציאים שני ספרי-תורה. בספר הראשון קוראים לשבעה עולים⁹ בפרשת תישא "ראה אתה אומר אליי" (לגיב - לד, כו). מניחים את ספר-התורה השני על הבימה ואומרים חצי קדיש; הגבהה וגלילה; בספר השני קוראים למפטיר "והקרבתם" כמו לרביעי דאתמול; הגבהה וגלילה. הפטרה ביחזקאל (לזא - יד): "היתה עלי יד ה'". בברכות הפטרה אין מזכירים יום-טוב, וחותמים ב'מקדש השבת' בלבד. יקום פורקן, אשרי, יהללו, חצי קדיש, מוסף דחול-המועד,

1 שו"ע אדמוה"י סי' תנ"ט סכ"ט.

2 שם ס"ל. שו"ת צמח-צדק יו"ד סי' שנב. אנציקלופדיה תלמודית ערך 'חדש' (כרך יב, טור תרכב).

3 ראה המובא באנציקלופדיה שם ע"י ציון 89.

4 ברי"ף, רא"ש (לקידושין לו, ב), רמב"ם (מאכלות אסורות פי" ה"ב) וטושו"ע (יו"ד סי' רצג), פסקו כדעת ר' אליעזר (ערלה פי"ג מ"ט) שאיסור 'חדש' נהג גם בתבואת חו"ל. העולם האשכנזי נהג להקל בזה מדורי-דורות, אך בימי אדמוה"י כבר היו רבים, ובפרט מהחסידיים, שהחמירו בזה (עיין שו"ע אדמוה"י שם. שו"ת אדמוה"י סו"ס ז

סו"י כ. ובשו"ת צמח צדק יו"ד סי' ריח (לה, סע"ד) מביא בשם אדמוה"י "יש לו צד ליישב מנהג העולם המקילים ב'חדש'..." ומיימ מסיק "ומי"מ ודאי שכל יריש יחמיר לעצמו...". בקובץ 'היכל הבעש"ט' (ז) תמוז תשס"ד עמ' סו, נדפס 'ביורו כללי בעניין איסור 'חדש' בחו"ל ומנהג החסידיים בזה" ושם מסכם ארבע פסיקות שונות מאדמוה"י בזה, והביא שאדמו"ר מהור"ש נהר מ'חדש

(אולי במצבים מסויימים) ובשם הרה"ח רי"ל שי' גרונר, שהרבי לא הקפיד בזה (וראה דברי אדמוה"י "שמגדולים בהנהגתם אין למדין אלינו בדינים הגלות לנו באו"ה כשר ופסול" (מאה שערים עמ' 78. וראה מה שצ"ח ע"ז בס' מגדל עז עמ' שע"ה)). ואכן בדורות האחרונים לא נזהרו בזה, עד שבשיחת אחשי"פ תשי"מ (הנחת התי' בלתי מוגה, סעיף עז) נאמר "בפועל אין נזהרין בזמננו ב'חדש'", אף שאומר שאם ימצא מי שזנה בזה כיום, תע"ב. ולימד זכות על כך, עיי"ש. אבל בשנים האחרונות 'איכשר דרא' בעניין זה.

5 ספר-המנהגים עמ' 25.

6 סידור אדמוה"י.

7 ספר-המנהגים עמ' 26.

8 שם עמ' 28.

9 לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 420.

*9 נהוג לברך את העולה לתורה (במקום שמברכים אותו) ביום-טוב: "בעבור שעלה... ולכבוד הרגל... ויזכה לעלות לרגל". ולכאורה, כן יש לנהוג גם בשבת-חול-המועד, שגם

לוח השבוע

עם קרבנות שבת¹⁰.

יום שלישי

כ' בניסן, ה' דחול-המועד

בספר-התורה הראשון קוראים לשלושה עולים בפרשת בהעלותך "וידבר... במדבר סיני..." (במדבר ט, א-יד), הגבהה וגלילה, ובספר השני עולה הרביעי בפרשת פינחס "והקרבתם" כדאתמול, חצי קדיש.

יום רביעי

כ"א בניסן, שביעי-של-פסח

נר יום-טוב: מנהגנו להקדים לכתחילה ההדלקה בערב יום-טוב כמו בערב שבת. אם לא הדליקה קודם השקיעה, תדליק לפני הקידוש מאש שהודלקה לפני החג. אין מברכים "שהחיינו" לא בהדלקת הנרות ולא בקידוש.

אין מדליקים נר להזכרת נשמות.

שמחת שביעי-של-פסח (ואחרון-של-פסח) גדולה מזו של שאר ימי הפסח, כיוון שבו היתה שלימות עניין יציאת מצרים, וההכנה לגאולה העתידה¹³, ואז דווקא היתה לידת נשמות ישראל. יש שמסרו בשם הצמח-צדק ששביעי-של-פסח הוא הדרגה ד' כל השביעין חביבין¹⁴. בשביעי-של-פסח, שבו מתגלית העצמות בבחינת "חשף ה' את זרוע קדשו", וכל אחד ואחד יכול לקחת ולקבל – יש לייקר כל רגע¹⁵.

תהלוכה: כ"ק אדמו"ר הנהיג זה כמה וכמה שנים, ללכת בשביעי-של-פסח אחר-הצהריים [בארץ-הקודש הולכים בליל שביעי-של-פסח] (וכן בחג השבועות ובשמיני-עצרת)

אם יש רק ספר-תורה אחד, אין מגביהים אחר חצי קדיש אלא גוללים למפטיר. ומגביהים וגוללים לאחר גמר המפטיר. אולם את החצי קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר.

אחרי אמירת שיעור תהילים היומי¹⁰, [המשניות דאבלים וקדיש דרבנן] – אומרים 'ולקחת סולת'¹¹.

קידוש היום: מ'מזמור לדוד', כולו – גם 'על כן'¹² – בלחש, חוץ מ'בורא פרי הגפן', כמובן.

מנחה: קוראים בתורה בפרשת 'שמיני'.

יום ראשון

י"ח בניסן, ג' דחול-המועד

בספר-התורה הראשון קוראים לשלושה עולים בפרשת בוא "קדש לי" (שמות יג, א-טז), הגבהה וגלילה, ובספר השני עולה הרביעי בפרשת פינחס "והקרבתם" כדאתמול, חצי קדיש.

יום שני

י"ט בניסן, ד' דחול-המועד

בספר-התורה הראשון קוראים לשלושה עולים בפרשת משפטים "אם כסף תלווה" (שמות כב, כד – כג, ט), הגבהה וגלילה, ובספר השני עולה הרביעי בפרשת פינחס "והקרבתם" כדאתמול, חצי קדיש.

בה הקריאה היא בעניינא דיומא "לכבוד הרגלי".
10) לוח כולל-חבי"ד.

11) *10) ע"פ מחזור השלם, לאחר תפילת מוסף.

12) ה'תוועדויות' תשמ"ו ח"ג ס"ע 186 (אף שלחם הפנים היה מצה, השקוי"ט בזה היא כבכל ענייני שבת: שלום עליכם וכו', והוראת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ היא לומר זאת, ע"כ. וצ"ע שלא נזכר לאומרה בלחש, כשאר העניינים, בלוח היום יום י"ט ניסן ובספר-המנהגים עמ' 57 הע' 8 – 'התקשרות' גיליון מה עמ' 26).

12) ספר-המנהגים שם.

13) ספר-המנהגים, מנהגי שביעי-של-פסח, ובסמך שם. אדמו"ר מהורש"ב עמד כשפניו אל הסי"ת, כמובא ב'רשימות' חוברת ה עמ' 25, וכן נהג הרבי. אבל ב'היום יום' העתיק זאת רק בקשר לעשרת הדברות, ולא לשירת היס. וכנראה פרט זה אינו הוראה לרבים.

14) 'המלך במסיביו ח"א עמ' קנה"ז, ושי"נ.

15) כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, ע"פ ס' השיחות תרח"ץ עמ' 270.

לוח השבוע

בשם אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע נמסר, שבשביעי-של-פסח "הישיבה כשלעצמה (=להישאר ער, נוסף על הלימוד) היא גם-כן עניין"²².

שחרית: חצי הלל. קדיש תתקבל. שיר של יום. מוציאים שני ספרי-תורה, שלוש-עשרה מידות (פעם אחת), ריבונו-של-עולם, ואני תפילתי, בריך שמיא וכו'. בספר הראשון קוראים לחמישה עולים בפרשת בשלה "ויהי בשלה... ה' רופאך".

להלן המילים הנאמרות בנגינה מיוחדת כנהוג, לפי שתי הנוסחאות שהביא ב'אוצר מנהגי חב"ד"²³, רובן בפסוקים שיש בהם שם ה', והחילוקים ביניהן נכנסו כאן בסוגריים מרובעים: מימנם ומשמאלם (השני), ויאמינו בה' ובמשה עבדו, סוס ורוכבו רמה בים, [זה א- לי ואנווהו] אלוקי אבי וארוממנהו, ה' שמו, ימינך ה' תרעץ אויב, נורא תהילות עושה פלא, [נהלת בעוזך אל נווה קדשך], עד יעבור עם זו קנית, ה' ימלוך לעולם ועד, [הלכו ביבשה בתוך הים, ותען להם מרים...] סוס ורוכבו רמה בים].

בעת קריאת שירת הים – עומדים¹³. מניחים את הספר השני על הבימה ואומרים חצי קדיש. בספר השני קוראים למפטיר "והקרבתם", כבכל ימי חול-המועד (גם בשעת הרחוק²⁴, אין להעלות קטן למפטיר). הפטרה "וידבר דוד"¹⁰.

ב'תהלוכה' לבקר את בני-ישראל שבבתי-כנסיות ובבתי-מדרשות בכמה וכמה שכונות, כדי להוסיף בשמחת החג (עלידי ההתאחדות עם רבים מבני-ישראל שבשאר שכונות), ובפרט עלידי אמירת דברי תורה ("פיקודי ה' ישרים משמחי לב"), נגלה תורה ופנימיות התורה¹⁶.

בליואוויטש ניעורים כל הלילה, עוסקים בלימוד תורה¹⁷ [ומתועדים]. הניעור כל לילה זה וכיו"ב – אין צריך לקרוא קריאת-שמע שעל-המיטה¹⁸.

* בלקוטי-שיחות¹⁹ נזכר אודות "אמירת שירת הים בשביעי-של-פסח" (אם-כי לא נתפרש מתי), "בשמחה עצומה". והרי כן הוא מנהג ישראל בהרבה קהילות. וראה ב'המלך במסיבו'²⁰ שמוזכר הרבי את המנהג בארץ-ישראל לילך לשפת הים [והרי שם העיקר הוא אמירת שירת הים] ולשמוח בשירה וריקודים, ומקשר זאת למנהגו להיות ניעורים בליל זה. ברוסיה ובפאריז נהגו אנ"ש בכקהילות אחרות, לשפוך מים על רצפת בית-הכנסת ולרקוד עד שיתייבשו המים²¹.

היו לומדים כמה שיעורים, נגלה ונסתר. פעם הורה אדמו"ר מהוריי"צ ללמוד בליל זה את המאמר ד"ה 'הים ראה וינז' שבלקוטי-תורה (טז, ב). ופעם אחרת הורה, ללמוד את המאמר שלאחריו ד"ה 'והניף' (טז, ד)²².

מתורת החסידות (תשד"מ), ענינים קלים (ר"ד ו' טבת תשי"ב); יש לשמח ה' וידים, ולעוררם בכל עניני יהדות, כולל חיזוק האמונה בביאת המשיח (תשמ"ו).

17) ספר-המנהגים, ששי"פ. 'אוצר' עמי ריד.

18) משא"כ בלילה רגיל – ראה סה"ש תרצ"ו עמי 1, תשי"ב עמי 100.

19) ח"י עמי 270 ואילך.

20) ח"י עמי קכט.

21) 'התקשרות' גיליון תנט עמי 17.

22) 'אוצר' עמי רטו. בדברי כ"ק אדמו"ר מוהר"ש שבשי"ה שם משמע, שגם בליל זה טובלים לפנות בוקר כמו בליל שבועות, ועדיין בליל הויר – 'אוצר' שם עמי שלג. וע"פ.

23) עמי ריז.

24) ע"פ 'התועודות' תשמ"ה ח"ד עמי 2334, שערי הלי

16) סה"ש תנשי"א ח"א עמי 436 בהערה. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמי ריח (ומצייין לסי' יהלכות החג בחגי עמי 190). כמה נקודות בנושא (מתוך קובץ 'תהלוכה' בהוצאת צא"ח נ"י, ערב שבועות תשי"ט), משיחות לא מוגהות: אין לחפש תירוצים להשתמש מזה (בי דחה"ש תשד"מ); לקחת עמו רק את "בניו שהגיעו לחינוך" ולא את כל בני-ביתו (שם); יש זכות מיוחדת לאלה שהלכו למקום רחוק דווקא (בי דחה"ש תשמ"ג); מכל פסיעה ופסיעה נברא מלאך (בי דחה"ש תשכ"ח); לא להסתיר מניין באים, בשליחות הרבי, לדבר בהרחבה ושלא להתפעל מאף אחד (אם כי יש להיזהר שלא לפגוע באף אחד, ודברי חכמים בנחת נשמעים) (ש"פ ניצבים תשי"ט); כשאין מניחים לדבר, אין צריך להתפעל ולהתייאש, אלא צריך למצוא עצות ותחבולות שירשו לו לדבר (אחשי"פ תשי"ב); בכל מקום ומקום שאלו מניעים, אומרים ד"ת

לוח השבוע

להשקות את ישראל. מי שקשה לו, ישתה מעט ויוסיף קצת בכל פעם ויחשב לו ככוס נוספת.²⁹ גם לאחר ארבע הכוסות אפשר לומר 'לחיים', ופשיטא – [שכל זה יהיה] באופן של זהירות משיכרות, חסוּש־לום, היפך הציווי והיפך הרצוי, על-ידי זה שיקח כוסות שלפני-ערכו, או שישתה רוב כוס וכיוצא בזה.³⁰

"בארץ-ישראל אוכלים סעודת משיח (ושותים ארבע כוסות) בשביעי-של-פסח"³¹. למעשה, עורכים בדרך-כלל את הסעודה לאחר תפילת מנחה.

נוהגים לערוך סעודה זו ברוב עם, ומנגנים ניגוני רבותינו נשיאינו ועל-פי הסדר שהורה הרבי בהתוועדויות דראש-השנה. לפני כל ניגון מכריזים שם בעל הניגון. ניגון ג' תנועות (להבעש"ט, הרב המגיד ואדמו"ר הזקן), אלי אתה (אדמו"ר הזקן), ניגון מקהלת אדהאמ"צ (אדמו"ר האמצעי), ימין ה' (הצמח-צדק), לכתחילה אריבער (מהר"ש), ניגון הכנה (הרש"ב), הבינוני (הרי"צ), אתה בחרתנו / הוא אלוקינו / הושיעה (הרבי), ניגון הקפות (הרלוי"צ – אביו של הרבי).³¹

צבאות ה': בשנת תש"מ הורה הרבי לערוך כינוסים ומסיבות לילדי ישראל שלפני גיל מצוות (כנים לעצמם וכנות לעצמן) בארץ-הקודש ובחו"ל בשביעי-של-פסח, להסביר להם את משמעות יציאת מצרים ומסירת-

הזכרת נשמות²⁵: רבותינו נשיאינו נהגו לאחוז בעץ-החיים של ספר-התורה בעת אמירת יזכור. מי שהוריו בחיים, יוצא מבית-הכנסת בזמן הזכרת נשמות. אבל (רח"ל) בשנה הראשונה למיתת אביו או אמו, נשאר בבית-הכנסת אך אינו מזכיר נשמות. בהזכרת נשמות אומרים "בן פלונית". אין אומרים 'אל מלא רחמים'.

אומרים 'אב הרחמים'. (יש לקרוא לצעירים לחזור לבית-הכנסת לקראת אמירה זו, כי) גם מי שאינו מזכיר נשמות אומר זאת. אשרי. יהללו. תפילת מוסף.

סעודת משיח²⁶

בשמחת-תורה ובאחרון-של-פסח היו מנגנים את הניגון 'הופ קאזאק'²⁷ של הרה"ק הסבא משפולה.

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ היה נוהג באחרון-של-פסח להורות שירקרו "ריקוד של משיח" ("משיח'ס טאנץ"), והיו פעמים שגם כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו הורה כן.

רבינו הבעל-שם-טוב היה אוכל סעודה שלישית ביום אחרון-של-פסח (בחו"ל) והיתה נקראת אצלו "סעודת משיח"²⁸, משום שביום זה מאיר גילוי הארת המשיח.

מנהג קבוע לשתות ד' כוסות בסעודה זו, הנהיג כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. ארבע כוסות יין, כנגד ארבע כוסות הנחמה שעתידי הקב"ה

עמ' 273. וראה ב'אוצר'.

29 שיחת שבת מבה"ח אייר תשי"ז (תורת מנחם חייט עמ' 354), וזה בהתאם להאמור בשיחת אחשי"פ תש"מ סניג שצ"ל די כוסות מלאים דווקא, הובא ב'אוצר' שם עמ' רלג, עיי"ש. מאידך, בשיחת אחשי"פ תשמ"א, הנחה בלה"ק סל"ג, איתא שהרבי לא שמע שיהדרו לשתות את כל הכוס, ובפרט ששתיית כוס שלם בכל אחד מהדי כוסות עלול לגרום תוצאות בלתי-רצויות, עיי"ש.

30 'התוועדויות' תשמ"ח ח"ג, עמ' 173.

31 סה"ש תנש"א ח"א עמ' 444 הערה 77. לקוטי-שיחות כך כב עמ' 218. ועוד.

*31) לאחר זה היו מנגנים בסוף ההתוועדויות הגדולות (למעט השנים תשמ"ו ואילך): ניגון הכנה, ד' בבות [אבל] ניגון זה הפסיקו לנגן לפני הרבי לאחר כ"ד טבת תשמ"ט, ראה 'התקשרות' גיליון תקל"ז עמ' 14 וגיליון תקצ"ה עמ'

ומנהג או"ח ח"ב ס"ע רפב.

25 המנהגים ומקורם – ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' אלו"ת תשרי עמ' רכא ואילך. (בחול' – הזכרת נשמות מחר, באחרון-של-פסח).

26 רוב המנהגים נסמנו ב'אוצר' עמ' רכט ואילך. לשאלה מדוע הרבי ואנשי אין נוהגים כאמור בלוח היום-יום כב ניסן (וממנו בספר-המנהגים ובלוח כולל-חב"ד) 'מהדרין לקדש, אח"כ מתפללים תפילת המנחה, ואח"כ סעודת יו"ט", ראה 'אוצר' עמ' רכח.

27 ספר-הניגונים ח"א, ניגון כד. הטעם משום שזהו ניגון של שמחה ונצחון, נקודות המועדים הללו (המלך במסיבו ח"א עמ' קנז) וכן מפני שהסבאי עסק בפדיון שבויים, השייך לחג הפסח, יזמן חירותנו (שם ח"ב עמ' קלו).

28 דהיינו המשכת עניין משיח, המופיע בארוכה בהפטרות היום, בפנימיות, 'דם ובשר כבשרו' לקוטי-שיחות כך ז

לוח השבוע

"תכלית הכינוסים היא גם 'והעמידו תלמידים הרבה', ואחד האמצעים להבטיח זאת הוא על-ידי הדפסת הנאמר בכינוסים (בקלף נאה ודיו נאה)"³⁵.

מנהגי ימי הספירה

נישואין: אין נושאים נשים בין פסח לעצרת, לפי שהם ימי דין ומתאבלים בהם על עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא שמתו בימים אלו³⁶.

דבר נישואין בל"ג בעומר – "יש לעשותם ביום ל"ג בעומר ולא בלילה, אור לל"ג בעומר"³⁷.

דבר נישואין בשלושת ימי הגבלה³⁸ – בשנים עברו³⁹ העדיף הרבי לרחות זאת לאסור-חג, אך בשנים האחרונות כשביטל את ההגבלות שבתאריכים כידוע, התיר והסכים לערוך נישואין אז, וכן הורה הרה"ג ר"ש דבורקין ע"ה למעשה.

מות⁴⁰ לעשות שידוכים וסעודת-שידוכים בלא ריקודים, מחולות וכלי-זמר.

מותר לערוך סעודת-רשות, אבל בלי "ריקודים, מחולות ושמחות יתרות"⁴¹.

אין להקל בזה בערב שבת-קודש ובמוצאי שבת-קודש יותר מבשאר ימי השבוע.

עם זאת, נהגו להתועד ולזמר ניגונים חסידיים בפה ואף ברשמקול, ואף ה'מחולות' שבהתועדות אין אוסרים⁴².

נפשם של ישראל אז לעבור בים כדי להגיע למתן-תורה, מה שהביא את בקיעת הים ועד למתן-תורה, וכדאי ונכון לקשרם עם סעודת משיח, ועל-ידי זה מחזקים קיום העולם וממהרים את קץ הגלות³².

יום חמישי

כ"ב בניסן – איסור-חג*

אין מתענים, ומרבים קצת באכילה ושתייה³³. עד אחרי ראש-חודש אייר, אין אומרים תחנון 'אל ארך אפים'³³ ו'למנצח... יענך'¹⁰.

כינוס תורה: כ"ק אדמו"ר "הנהיג, זה כמה שנים, שבהמשך ובסמיכות לחג הפסח³⁴ יארגנו 'כינוס תורה', מיד לאחר החג ובאופן שיוכלו להגיע אליי גם מרחוק, שבו כמה וכמה שקלא וטריא ומפללים בדברי תורה, כי בהמשך לחג הפסח מתחיל מחדש העניין ד'משה קיבל תורה מסיני' תורה שבכתב ותורה שבעל-פה וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, וממילא זהו הזמן המתאים להוסיף בלימוד התורה...

"וכדי להוסיף בזה, כדאי לעורר יהודים בכל מקום ומקום האפשרי, שדבר נכון וטוב מאוד שיערכו 'כינוס תורה' בימים אלו בשבוע זה, או על-כל-פנים בשבת הבאה, או בימים שלאחרי זה (בכל מקום – לפי תנאי המקום והזמן). ובמקומות שעורכים כבר כינוס תורה – יוסיפו בזה, בכמות ובאיכות..."

[18], ניע זשוריצי.

(32) לקוטי-שיחות, שם, עמ' 217.

(33) שו"ע אדמוה"י סי' תכט ס"א. לוח כולל-חב"ד.

(33*) שמאז תשליה גם הוא תלוי בתחנון (ראה שיחת ו' תשרי תשליה. 'אוצרי אלול-תשרי עמ' קסו. 'התקשרות')

(* בחו"ל – אחרון-של-פסח. מהדרין לאכול 'שרויה' בסעודות הלילה והיום. בנטילת מים אחרונים – שוב מעבירים המים על השפתיים כבכל השנה.

הדלקת הנרות – רק אחרי צאת הכוכבים, ומברכת "להדליק נר של יו"ט" בלבד. בשחרית מוציאים שני ס"ת (ואומרים י"ג מידות פ"א, רבש"ע וכו'). בראשון קוראים לה' עולים בפי ראה "כל הבכור", ח"ק, ובשני מפטיר כדאמורל הפטרה "יעוד היום...". הזכרת נשמות. אחרי מנחה – סעודת משיח. למחרת – איסור-חג.

גיליון שכט).

(34) וגם לחגי-שבועות וחגי-הסוכות.

(35) סה"ש תשמ"ט ח"ב עמ' 413-411.

(36) שו"ע אדמוה"י סי' תצג ס"א.

(37) ע"פ אגיק כרך ח עמ' שיח. ישתדלו לגמור את החופה והסעודה לפני ליל ל"ד, אך אם אירע שנתאחר הסעודה, וי"א אף החופה, יכולים לעשותה בלילה – בין פסח לשבועות עמ' רעח, נטעי-גבריאל הלי פסח ח"ג עמ' ר"ז ושי"נ. (38) כצ"ל ע"פ שו"ע אדמוה"י שם ס"ה. ראה אגיק ח"ט עמ' 19.

מו וביהקשרות: גיליון תסד עמ' 19.

(39) אגיק כרך ח הני"ל.

(40) ערוך-השולחן שם ס"ב, והמקורות שצוינו בס' 'בין פסח לשבועות' עמ' רפה.

(41) שו"ע אדמוה"י שם ס"ו ס"א.

(42) הגרש"י גרליק ז"ל, ע"פ דיוק הלשון הני"ל "ושמחות

לוח השבוע

נשים: מותר לאשה לספר בימי הספירה את השערות היוצאות מחוץ לכיסוי-הראש ואינה יכולה לכסותן⁵⁰. מריטת שער הגבות, הריסים והרגליים אינה נחשבת תספורת⁵¹.

"שהחיינו": נוהגים שאין מברכים "שהחיינו" (מלבד על פדיון-הבן ובכל דבר שעלולים להחמיץ⁵²) בימי הספירה. אך בשבת ובל"ג בעומר – מברכים⁵³.

מלאכה: נוהגים אנשים ונשים שלא לעשות מלאכה כל ימי הספירה משקיעת החמה ואילך, עד לאחר הספירה⁵⁴ (וזו סיבה נוספת שגם הנשים יספרו ספירת העומר).

רפואה: "ובפרט שנמצאים אנו בימים שבין פסח לעצרת, זמן מסוגל לרפואת הגוף ובריאות, כמבואר בספרים"⁵⁵.

נסיעות: אין להימנע מנסיעות וטיולים בימי ספירת-העומר⁵⁶.

הכנסת ספר-תורה מתירים גם בתופים ובמחולות, כנהוג⁴³.

תספורת: על-פי הארז"ל⁴⁴, אין מסתפרים, גם בעלי ברית, ואפילו בל"ג בעומר, עד ערב שבועות. נהוג לחנך לזה גם את הקטנים⁴⁵.

תספורת מצווה לבני שלוש: מי שיום-הולדתם חל עד ל"ג בעומר – יעשוה בל"ג בעומר⁴⁶ (ואם אפשר – במירון), ומי שנולדו אחריו – בערב חג השבועות, אבל אין להקדים לל"ג בעומר, לפני מלאות שלוש שנים⁴⁷.

אם הגיע הילד לגיל זה לפני הפסח, אין לדחות התספורת (והתחלת החינוך) עד ל"ג בעומר, ולכל היותר יכול לסיים התספורת בל"ג בעומר⁴⁸.

את שאר ענייני חינוך הילד (להרגילו בנשיאת טלית-קטן, ברכות-השחר, ברכת-המזון וכו') יעשו כבר בהגיעו לגיל שלוש⁴⁹.

רק ממחרת יוה"כ (סה"ש קייץ הישית עמ' 67), והכנסת כ"ק אדמו"ר מהור"י צ' לחדרי בשנת תרמ"ד (סה"מ תשי"א עמ' 168), אלא נוהגים בכל פרטיה כאשר הילד נכנס בפועל ללמוד בקביעות ביחדרי.

50) יבין פסח לשבועות עמ' רמא. שבח המועדים עמ' 188. 51) יבין פסח לשבועות שם.

52) ראה כף-החיים סי' תקנ"א סי"ז.

53) ספר-השיחות תשמ"ט ח"ב עמ' 745. וראה 'אוצר' עמ' רנח.

54) שו"ע אדמוה"ז סו"ס תצג. ומסיים שם "ואותן הנשים שאינן סופרות, אפשר שיש להן לשבות ממלאכה כל הלילה".

55) אג"ק כרך טו עמ' ק, ובכ"מ.

56) שו"ת מנחת-אלעזר ח"ד סי' מד, 'דרכי חיים ושלום' סי' תרכז (וכתב שאדרכה, ימים אלו הם ימים מוצלחים לנסיעה). וכ"כ הגר"ע יוסף ביקול סיני אייר-סיון תשל"א (בין פסח לשבועות ס"פ טו. נטעי-גבריאל פסח ח"ג פניו סי"ד, עיי"ש).

יתרות".

43) כמפורש בסוף שיחת ש"פ אמור תנש"א – שה"ש ח"ב עמ' 534. יבין פסח לשבועות עמ' רפו. וראה בירור בנושא בהתקשרות גיליון רמו עמ' 19.

44) אגרות הרמ"ז סי' ב, הובא בשערי תשובה סו"ס תצג. ועי' 'אוצר' סי"ע רפג.

45) יבין פסח לשבועות עמ' רמ.

46) לקוטי-שיחות ח"ז עמ' 349.

47) אג"ק ח"י"ד עמ' לט.

48) אג"ק ח"ה עמ' כב, וח"י"ד שם. וראה בכ"ז המובא ב'אוצר' עמ' רנט"רס.

49) כן הורה הרבי בקשר לבין המצרים, אג"ק כרך כד עמ' שנה. ומה שהורה לעשות זאת בל"ג בעומר שבו תספורת נדחית (אג"ק כרך ח עמ' רפט), י"ל הכוונה שיתחילו בזה לפחות מהתספורת (כמו שאפשר להקדים לבישת טלית-קטן, ראה קובץ היכל מנחם ח"ב עמ' כט).

לא נזכרה בעניין זה כלל ההכנסה ל'חדרי', כי זו אינה 'אירוע' ואינה חייבת להיעשות מיד בהגיעו לגיל שלוש (והראיה מהכנסת היצמח צדק ל'חדרי' עיי' אדמו"ר הזקן

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן-יודא, ר' יוסף-יצחק, ר' אברהם-משה

וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו